

سروت و سیمبول و ئایک نی ژمار

40:.. ئحم د

گرنترین ئو و ئه هونرییانئی خیا ئیچنه، نریک کردنه وئی شته دوور لایک و دژ بایک کانه، خیا ئی هونریی ب تها بیننه و کپی کردنی هت پکراو کان نیی، بکو دا شته و و چینی درک پکراو کانه، ب پئی ناستی جوانبینی هونرم نه/ شاعیر ک، ل و جوانکاریانئی ب خئی گرنه، تا لگگی و، هم و نه ئیستا تیکید کانی خئی گشه پبدات و بوجررش چشه ئیستا تیکید ک بگو نه و ب و رگر. لم بار ی و د. جابر العصفور پئی وایه " چشن و تواناو کاریگر رتیی خیا پو وری ب های شاعیر، ک چن بتوانت ل نه وان گگز کانه گونجاندن و پو وندی نو بد نه و. ئم ب های پدراو کانی واقع و خیا ئی شاعیر ب ئفر نه ری شاعر ئزانین، بام ب چینه ک ت و او جیاواز ل بکاره نهان واقعیه ک، ب م بستی گان ب شو ب پشک شه کردنی دنیا بینیه کی نو ده ". ئم شه پچه وانئی میت ده ک نهانی خنه ی، ل خنه ی ها وچه رخه ئ ده بیدا خیا بنچینه ی و نه ی هونرییه.

بونیادی کاره ئقه انیه پتیه کانهش خیا، خسه رقا کردن و برده وام خسه گگی خیا، بنچینه ی سیمبلیزم ب هه ز ئکات، ک لگگی ی و گشه ب سروت/ " طقس " تایبته و ک م مایه تیه کان ئدات، هه ر ب و هه ی شه و با و هه نان ب جری و و سم/ " شعائر " پیدا ئبته و سیمبول کان ک م عده وین * نهک مادی-، ئک و نه ناو تئی و اتا کانه و.

ل ک م مگگی نو ده، سروت کان ب های بر فرا وانبوونی ئقه انیه و زانسته و ت کنه ل ژیا و، ت و او ل کزییدا و و ل ب نه ئاینیه بر ته سک کانه نه ته - ب مانا ته قلیدیه ک- شو نه کی ب نه ما و ته و، گر ئو سروت نه گو زرا بته ناو بواری سیاسی و ئابوری و ک م مایه تی..

گر وک دورکه یم/ David Émile Durkheim ئته " برده وام ئاین برده گگی سروت کانیه و ب رجسته ئ ته " ب مانایه کتر پیدانی تایبته ندیه پیرزیی ل سروت کانه ب ئاین و ورده کارییه کانی، ب و جری زینه مر قه کان ئه گواز ته و ب به ره مه نهانی سه رمایه کی گ وری سیمبول، ئم حاته ل لگگی ب پیرز ته ماشا کردنی دیارده نائینه کانهش ل نه ستدا هه مان و اتا به ره م نه نه ته و، ب تایبته ل و و سم گشتیه کانه، سیستم کی

سیمبولی نو به ره مدّت وک: وو سم کان ی مردن و چلی مردوان و ل دایکبوون و وو سم ئایدیل لژی کان و ز ریتیش. بم چشند سیستم سیمبولی کان ناتوانن خیان به سار بونیاد کاندا بس پهنن، ئه گهر خیان وک بونیاد لکن خرابن، دسه اتی سیمبولیزم دسه اتی بونیادنانی واقع و هه وو ئه دات به دام زرانندی سیستم کی ئه بستم لژی. . کوات دووبار سیمبول کان ده گه لکن وو به خیا دان و ز بروز نگی خیا یش نا هه ن ئه ق و سز به مانا په تییه کان له خزمه تی سیمبولدا نه به، به هیچ جه ر کتر کار بکن، به ویش " شاعر له گه استه و ده گه رییه کی / المباشریه لئه دات و سیمبول کان ئه جو لکن، که له کتاییدا بیر که، یان سه ز که ئه گه یه نه ت"

له ده قی " مردوان گه رانی زه وی دوو میان ده ن" به جه ر که شاعیر مومار سه ی سیمبول کان ئه کات، وک ئه وه ی جیهانی مادی و مه عنده ویی ئه و ته نها بریتی به ت له سیمبول. دروست ئه و استیه ئه سه لم نه ت که " مره ف وانگه ی ئه نتر په ل لژی او بوونه وه ر که سیمبولی / سروتیه به په ی که، به هه ی خیا گه یه کی سیمبولیه وه په یو نه دیه کان ی نه وان خه ی و خه ی و ئه وانیترو خه ی و شته کان لکن خات، به وجه ره ش ته که له ما ما دروست ئه کات" .

ئه م له شای سیمبولانه به جه ر که ئه گوز ره ن که بونیاده کی سروتیه په کئ هه ن و دواتر له ته واوی ده ق که دا ئاسه یه کی میت له ژیه ده ره ئه که وه ت. له وه شدا یه که له سیمبول دیار که میت له ژیا ژماره " 40 "، که به در ژایه مه ژووی نوسراو له سروت و به نه مه ژوویه کاندا ئاماده یی هه یه.

سه باح لکن شاعیره کی نو خواز، یه که که له دیارترینی ئه و شاعیرانه ی له دنیای وه نه و سیمبولدا، به هه یه تیایدا قا ئه به ت و گرنه ترین خوهندن وه ش به ده ق کان ی لکن نه ت، ته نها ده زینه وه ی که دی خوهندن وه ی ده ق کانیه تی، له به ره وه ی به و لکه ته قلیدیه نا نووسه ت، که له ده قی هه موو شاعیره کدا ئه بینر ته وه و اها تووین له سه ر ئه و شه واز گه رییه کی که شاعیره کورد په ی ئه نووسه ت، هه روک په که ته ی بونیادی ده ق کانیه لکن وانیترا چته، که واته باشته به یه خوهندری تایبه تی خه ی په ویسته، له به ره ئه م هه کاره ش هه نه که له خوهندره ان به گشتیه ئه و جیهانه به ئا زو ته مومژاویه وه سف ئه که ن. . په شنیا زی چاره سه ر به ئه م حاکمه ته ده زینه وه ی مه دلوه ی استه قینه یه به داله کان و ته امانه له هه ر وه نه یه که به ته نها به چینه وه ی مانا له ته واوی وه نه کان ی دوا ی خه ی. هه رچه نه ئه م جه ره خوهندن وه یه نزیکه له وه ی به ده ق کلاسیکه کان ئه کرته، به ام وک چاره سه ر که له به رده م که شکردنی ئه و جیهانه په له سیمبولدا، ئه به ته ئه رک.

ژماره " 40 " به ناو د قق کدا هژاو، ژماره ک له میت له ژبای ک و نو دا ئاماژ ی به زرتیرین، وک له ئستادا ملیارو ترلیک به کار ئه نریت. به نمون له ئم چ ند به کاره نانا کی جیاوازی تی له مژودا:

له میت له ژبای سم ریید کدا، " ئین- کی " خواو ندی پیر، ژماره 40 ی پدراو و " باسم "ش یان " ماری ژهره ژ " ک بوون و ورکی میت له ژبی و له دوا ی و دت، در ژبی ک ی 40 با بوو.

له شارستان تی با بلیی کانشدا. ئستری ه شووی " سور یا " 40 ژ له پشی خردا خ ی شاردوو ت و، به هی و باران و تف زریان ه یکردوو و به د رک و تن و شی خ ک ک، 40 ژ ئا ه نگی ک تای کار سات کانیان گ او و قامیش و زلیان سووتان دوو.

له شارستان تی فیر و ون کانشدا، باو یان و ابو، گیانی مر ف به ماو ی 40 ژ له ج ستی جیا نا بت و.

له توراتیشدا له بار ی زریان ک ی نو و و ئست: کاشکای 40 ه بووای، له برئ و ی دوا 7 ژ 40 ش و و 40 ژ باران و تف ئ خو ق نم و هرچی له سر زوی بت ئ یسم و.

یونسی پ غ مبریش خ ک ک ی ئاگادار کردوو ت و، ک ئ گ ر تا 40 ژرتر باو ن ه نن و ت به ن ک ن، شاری ن ین و و ران ئ بت.

(وإذ واعدنا موسى أربعين ليلة ثم اتخذتم العجل من بعده وأنتم ظالمون) " المائدة "

عیسا 40 ژ به ژوو بوو، کات پ یامی پ گ یش.

ن و ی ئیسرائیل 40 سا له بیا بانی سینا ون بوون.

جالوت 40 ژ به ر نگاری ن و ی ئیسرائیل بوو و، تا دواتر داود پ غ مبر ت کیشکاند.

دیان چیر کتر ه ن له شارستان تی جیاواز کان و تورات و ئینجیل و قورئان و له ئیدی م ک م ای تی کانشدا، تا ئ گ ت ئ و ی ژماره 40 وک ژمار ی کی میت له ژبی ت ماشا بکرت، ت نانت به و پ ند شو و ک د و تر ت خودا 40 هاوش و ی به هر ک س د روستکردوو.

ئا ه ن گساز ی و ج ر ک ک شی ک ر ن فای ی به د ق ک و دیار، ک گ رچی دا ه نانا کی تاک ک سی، به ام پ یو ندی کان له گ

گروپیشدا ٲٲخراون و بٲ گشتیی وٲنڊی سروتٲکی بٲ کٲمٲٲ
ئٲگوٲزنٲوٲ.. ئٲمٲش لٲ چٲندین وٲنڊا دا دٲرخراوٲ:
() لٲ ئاھٲنگی چل ساٲه دا

[illegible]

لەم دەققەتدا هەرسێ خاڵێ سەرکێیی کە چاو کراوە، ئێوانیش: کۆمەڵەی سەرتەکییەکان، لە شەوێ ئاھەنگی تەقلیدی داو بارگایێ کردنی دەققەکان بە لەشاوی سیمبول و دووبارە کردنەوەی ژمارە 40. لە ناویشیاندا، سەرکردە یاخود هەڵکەوتوو، مەستانە ئاواز و تەزووی بە بەردیش دەدا. مەبەست لەوەیە تەواوی ئامادەبووان بەرکاریگەرایی دێنگی ئێو کەوتوون، لە کاتێکدا ئێو کاری کردبەتە بەردیش و تەزووی بەدا بەت.

گه را نید ژنگ ده لای یاخی بوو
با نندی چلئاواز بر ناو ووناکی چلیه دا هات

یەکێکم بونهوهر مـروولـیه بـنی پـێـپـێـکات
خـی تـوند دهـگر و بارانـاو له شـاری لا دهـدا
ئـم دوو وـێـیه خـای هاوـبـش و لـکـچوویان هـیه و لـگـگـ ئـو وـشـدا هـر
یـکـیـان لـ دـخـکی جیاوازدان. لـرـدا دوو وـێـیه جیاواـز لـ بارـی
وودانی کارساتـو هـیه. یـکـمـیان وودانی پـێـپـێـو تـنـیـیه بـ
فریادـسـکی مـروولـیه، کـ پـشـتـریش بـ هـیه بـ نـکردنی پـێـپـێـو
ئـزانـت بارانی پـێـپـێـو ئـیـبات و بـ ناچاریش لـ دـرکی شارـکـدا، یان
جـماو، یان ناچار، لـ هـردوو بارـکـشـدا شـتـک بـ هـانیـو
نـایـت. لـ وـێـیه دووـمـیشـدا کـ وـێـیه سـروـتـکـیه و کـاتـ
گـرانـیـبـژـک/ سـرـکردـیهـک دـنگی ئـنووسـت، باـنـدی چـلـئاوـاز پـیه
ئاگات.

باڻندڙي چلڻاواز بڻ ناو ۽ ووناڪي چليه ڏا هات
لڻ ناو لڻ پي دوو هڻ ملڪڙي چلخاڻي دانا
ياڻي سووڪ لڻ ڪڏا و چل جار له هڻ ملڪڙي ڪاڻي خساند

خەر گرم به د ترووکښ و پرچی نهرم دایا ند پښ

د بیدو مندای د ست به ترش و شیرینی بهرات

هر به خای بوونډوای گرانیبڅر به مندای د ست به ترش و نوډ و شیرینی بهرات، ئاماژ دان به جر کیتړ له سروت کان.. له و کاتیدا که د نگی لهی یاخی ئه بت و با بندای چلئاواز پهی ئا ئگات، به تروکاندنی هملک کان له بر تینی گرمی سروت کدا، جوجډ تروکاو که ئه بتو به و منا ای سروتی بهراتی به ډوډو، به و مانا سیمبولی، نهک هیوا بگ ډو به گرانیبڅر، به کو ئیکاتو به منا کای بهرات و د نگی به ئه گ ډو.. به مښ م رج کیتړی سروت دووپات ئه کاتو که جیاوازی شو ډ له دووبار بوونډوای کاتدا.. - وک به خدا کهشانی شیع کان و گ ډو به زم م نی کوثرانی ئیمامی حسن وک خای، له برئو به و ه موو گوژم و ح ماسو به خدا ئه ک ښو، شو ډ کان ئه گ ډو، له دووبار بوونډوای زم م ندا.

" که م ډگ به و ډای سیمبولی، نهک ماددی گوزارشت له جو ای ئکات، ئه و ښ له ډگ ای ن ریت و سروت و دام زراو کانیه و" له م د قدا گوزارشت کی ډوان له جو ای که م ډگ کراو، ئه و که م ډگ گریمانیهی له د ق کدا خ م ډ نراو.. به نمون، به م و ډ ی گوزارشت له دام زراو ی کی په کین و بوغر ئکات، کات د و و دوژمن له که س که پیدا ئه بن، که له ئه ز له و به ئاشقی خو قابت، له برئو و گ ښ گرو م لولی ئه کن:

په ای چلبا و نه نگوستیله ای چلنق م

له ماتی و مهلولیم وردم بندو

خودا ئاشقی کردم په ناسهم په نه کرا

د و و دوژمنیشم له ز ربوون

د ستم خسته د ستی ډونا کی چلبه ای شیعر

دروشم کم به د و و دوژمن ز ربوون نه د زیډو.

هانا بردن بهر شیعر، د ست وسانیه به رامبه به د زینډوای چار سرک، تا له د و و دوژمن کان بگ یه نت، که ئه شق چیه.. به م ښ له ډگ ای دام زراو که و جو که م ډ یه تی که وون ئه کاتو، که ت ډ کی سیمبولیه.. هر وک به و ل شای سیمبول و بونیاد سروتیه و، ت و او جو که م ډ یه تی که ئه گ یه نت و رگر.

" له پشته هر زمانه کی شیعریه و، چینهک له ئاماژ و سیمبول و ئه فسانو به شک له زمانی مر قی سر تا هیه، یه که یه که ئه بت به شک له ق واری زیندووی نه مر، شیعریش له چیند ناو کی و په یکرر گشتیه کی و ه ډو ست و ووداو و پا ډ وان کانیدا به و یه که یه کاریگر ئه بت" له برئو ای ډگ کی هاو به ښ له ډوان چیر که

میللی و خورافی و میتل لژی و د نکیش تیید کا ندا ه ی .
به ه منی و به د نکیش ماوم ت و و ههسته کانم له ناگرن
با نندی چلئاواز و مامی پ بوو
گ ل گ و گو جوانتر
ز ویش د یشار ت و

گ س راخ ده کا و ناز به بهروبووم ده دا
و ک بیابان ناول پی به تا نیی .

ه ست کان ل ناگرن، خ خواردن و ی دژی و دام زراو سیمبولیی
ک جو ی ک م گ ک ی د رخست، به م و با نندی چلئاواز ل
شو ن کدا فریاد سی گ رانیب ژ د نگ خنکا و ک و ل شو ن کیتردا
و م مد ر و ی پرسیار چ پ نرا و کان، و قار مان کی توانا
ل ادد ب د ری خورافی، ک ل ه موو ت نگز کا ندا و مامی پی و
ناماد ی .

گ ل گ و گو جوانتر . ن م جیهان بینی، جگ ل و ی مانا ی کی
واقعی پی ه ی، به گ انی جوانتر به بند تتر . ه رو ها
گوزارشت ل " ه منی و م لولی و به د نگیی کان " ی خود ل
د ق ک دا . و تا گ چ ند جوانتر ل گ و گو ک چی ز وی
ن یشار ت و، ل م گوزارشت دا س مانای پ چ و ان ن خو نین و :
ی ک م ل ب ر مان و و پاراستنی . دوو م : پ را و ز خستنی جوانیی کان
ل ه موو شو ن کدا . س ی م به ئاگای ز وی ل شاردن و ی گ . ک
نجد ر خو ندن و ی س ی م ی به کردوو :

ز وی ل گ شاردن و و ئاگادارد ک م و
دوای ن و ی س و ک ل ئاد م و ر ئ گرت، ن ک و ت س ر ز وی و ل و
نادادیپ ئاگاداری ئ کا ت و .

ن و ی گرنگ به م و ن ی یتر ل س ر شاردن و ی گ، ئ گا ت بونیادی
جیهان سروتیید خ م نرا و ک و جیهان میتل لژی ک به و انیی
ن گ ی ن ت ن م :

ئاد م ن گ ر س و ک ک ت ت و او ن خواردوو
شت کی بد من

نائوم دیی د کوژم و ه ستم تینی ت د ک و ت
ز وی ل گ شاردن و و ئاگادارد ک م و

ل گ ئاد مد ا ل به ه شت بوون و پ ک و د ر کردن به س ر ز وی .
ک تایی ه نان به ن مری و س ر ت ای د ست پ ک ر دنی ک تایی و مردن .
ن م ی ک م ز نگم ل دا

چل شه و و ژ به س ر مردوو و نام نمه وه
باخچ ی کم به دیواری گ س تانه وه ه ی

ژیان در ژبـتـو لـ کـمـمـ یـادگار یـک زیـا تر نـا بـ
دـفـتـری خـامـشـیت دـکـرـتـو و هـکـا نی در ژنـا بـنـو
ئاگر فریوخوار دووی به خته وه ریه،
سیمبول و ئاماژـکـا نی مـرگ لـ زـر و نـیـتری دـقـکـدا بـ و ونـیی
دیارن.